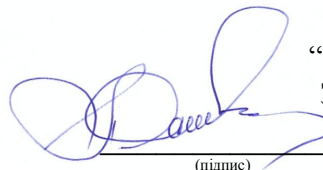

Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г.Шевченка

**Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського**

Кафедра історії України, археології та краєзнавства

(підпис)

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Завідувач кафедри
А.М. Острянко
(прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма 014 Середня освіта (Історія)

2020 – 2021 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум імені Т.Г.Шевченка»

Протокол № 1 від «01» вересня 2020 року.

Розробники: __Рахно Олександр Якович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка.

Мова навчання – українська.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія України першої половини ХХ ст.» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми 014 «Середня освіта (Історія)». Дисципліна є продовженням наскрізного курсу «Історія України». Вона охоплює коло теоретичних і практичних проблем історії українських земель від початку Першої світової війни і до завершення Другої світової війни.

Вивчення дисципліни сприяє процесу формування у студентів історичного мислення, умінню аналізувати й узагальнювати історичні події та явища, визначати їх суть, причинно-наслідкові зв'язки між ними, виділяти основне, об'єктивне і суб'єктивне, самостійно оцінювати і інтерпретувати історичний процес, робити правильні висновки з метою успішної розбудови своєї національної держави, усвідомлювати її роль і місце у світовій історії, вихованню патріотизму.

Метою навчальної дисципліни «Історія України першої половини ХХ ст.» є створення цілісного уявлення про соціально-економічний, політичний та культурний розвиток українських земель у 1914–1945 рр.; формування у студентів компетентностей творчого осмислення історичного минулого українського народу в контексті світової історії та практики державотворення в сучасній українській державі; набуття студентами наукового бачення суспільних явищ, подій, тенденцій минулого та сучасного; застосовувати набуті знання з історії України при викладанні курсу у закладах середньої освіти, для орієнтації в громадсько-політичному житті та оцінки суспільних явищ і подій; виховання у студентської молоді патріотизму, активної громадської позиції.

Завдання: розвиток навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного процесу; оволодіння практичними навичками роботи з історичними джерелами і науковою літературою; вироблення уміння правильно оформляти методологічний і технічний інструментарій наукових досліджень; пробудження і розвиток інтересу до України, виховання любові та поваги до її культури, звичаїв, традицій, історичного минулого; вироблення наукового бачення суспільних явищ, подій, тенденцій минулого та сучасного; формування умінь критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, самостійно трактувати її, застосовувати набуті знання з історії для орієнтації в громадсько-політичному житті та оцінки суспільних явищ і подій; виховання національної і громадської свідомості, формування толерантного, неупередженого ставлення до інших народів, утвердження ідеалів гуманізму.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія українського народу та інших етносів, які мешкали на території сучасної України у 1914–1945 рр., Українська революція 1917–1921 рр., події, які розгорталися на українських землях під час Першої та Другої світових війн, встановлення радянської державності внаслідок поразки Визвольних змагань, соціально-економічні, політичні та культурні процеси даного періоду.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Українські землі в роки Першої світової війни (1914–1918) та Української національної революції (1917–1921 рр.).

2. Українські землі між двома світовими війнами (1921–1939 рр.) та під час Другої світової війни (1939–1945 рр.).

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3	3
Кількість годин:	90	90
- лекції	26	8
- практичні / семінарські	20	4
- лабораторні		
- індивідуальні завдання		
- самостійна робота студента	44	78

Статус навчальної дисципліни: нормативна (обов'язкова)

Передумови для вивчення дисципліни Навчальна дисципліна «Історія України першої половини ХХ ст.» пов'язана з наступними дисциплінами: «Історія України литовсько-польської доби», «Історія України доби Гетьманщини», «Історія України ХІХ – початку ХХ ст.», «Історія країн Європи і Америки нового і новітнього часу», «Історія української культури».

Очікувані результати навчання і фахові компетентності), що формуються в процесі вивчення дисципліни «Історія України першої половини ХІХ ст.»:

Загальні компетентності

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та приумножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі загальних знань про природу і суспільство, зберігати баланс між професійним та особистим життям.

ЗК 06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 07. Здатність спілкуватися державною мовою усно та письмово, доносити власну думку державною мовою усно та письмово.

Фахові компетентності

ФК 02. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти українською мовою, формувати мовно-комунікативні уміння учнів.

ФК 07. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ФК 09. Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати

категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей.

ФК 10. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ФК 11. Здатність обґрунтовано визначати роль України в загальноєвропейських та світових культурних процесах.

Програмні результати навчання

ПРН 03. Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчанні історії.

ПРН 11. Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.

ПРН 12. Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.

ПРН 13. Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок.

Критерії оцінювання результатів навчання

а) робота на практичному занятті	до 5 балів
усна відповідь	до 5 балів
запитання	до 1 бала
рецензування відповіді	до 2 балів
доповнення на семінарському занятті	до 5 балів
реферат	до 5 балів
в) самостійна робота	до 25 балів
колоквіум	до 10 балів
міні-проект з презентацією	до 10 балів
г) контрольна робота (тести)	до 5 балів

Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

5 балів – студент у повному обсязі опрацював програмний матеріал (основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, може аналізувати історичну інформацію, здатний презентувати власне розуміння, оцінку історичних явищ, має досить міцні навички роботи з історичною картою.

4 бали – студент вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і джерел), узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників, посібників історичних документів; може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнювати та застосовувати набуті знання.

3 бали – студент загалом самостійно відтворює програмовий матеріал (на рівні підручника), може дати стисло характеристику питання, загалом правильно розуміє історичні терміни, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, виклад не самостійний (переказ підручника), є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка.

2 бали – студент за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито.

1 бал – студент має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі дати, головний зміст матеріалу не розкрито.

Самостійна робота передбачає опрацювання проблем, винесених на самостійне опрацювання і виконується у формі мініпроектів з презентацією та у формі колоквиуму. В залежності від якості виконання та рівня знання опрацьованого матеріалу оцінюється від 0 до 10 балів.

За виконання контрольної роботи студенти можуть отримати максимально 5 балів. Неповна відповідь на запитання, в якій налічується багато неточностей, не достатнє володіння науковим апаратом оцінюється від 1 до 2 балів; відповідь, яка позбавлена серйозних неточностей, але має окремі недоліки, оцінюється у 3 балів. Повна відповідь оцінюється від 4 до 5 балів.

Складання екзамену. Якщо студент отримав протягом навчальних модулів від 35 і вище, то він може скласти іспит підвищити свій рейтинг під час складання екзамену, але не більше, ніж на 25 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Українські землі в роки Першої світової війни (1914–1918) та Української національної революції (1917–1921 рр.).

Тема 1. Вступ. Соціально-економічний та політичний розвиток українських земель напередодні Першої світової війни.

Предмет, завдання, структура і особливості курсу. Періодизація історії України першої половини ХХ ст. Основні джерела та література. Україна і світ на порозі ХХ ст.: основні тенденції соціально-економічного, політичного та культурного розвитку. ХХ століття у світовій історії.

Тема 2. Україна в роки Першої світової війни (1914–1918).

Україна у геополітичних планах воюючих блоків – Антанти та Четверного союзу. Головні воєнні дії на території України 1914–1917 рр.. Політичні партії і рухи в умовах війни. Переслідування діячів українського національно-визвольного руху. «Союз Визволення України», Головна Українська Рада. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914–1917 рр. Повсякденне життя на фронті й у тилу.

Тема 3. Українська революція (1917–1918 рр.)

Лютнева революція в Росії та реорганізація системи управління в Україні. Політика Тимчасового уряду Росії щодо України. Причини, рушійні сили та періодизація Української революції 1917–1921 рр. Утворення Української Центральної Ради, її соціальна база, партійний склад, програма, тактика, лідери. М.Грушевський. Всеукраїнський національний конгрес. Українізація армії. Вільне козацтво.

Відносини Центральної Ради з Тимчасовим урядом. I Універсал Центральної Ради. Генеральний секретаріат. Володимир Винниченко. II Універсал УЦР. Збройний виступ самостійників.

Прихід до влади у Росії більшовиків: позиція УЦР. Боротьба за владу в Києві 28–31 жовтня 1917 р. III Універсал УЦР. Внутрішня та зовнішня політика Центральної Ради після проголошення Української Народної Республіки. Встановлення кордонів. Галицько-буковинський курінь Січових стрільців. Події 1917 р. в Криму. Курултай і Кримська Народна Республіка. Кримськотатарський національний рух.

Початок агресії більшовицької Росії проти УНР. Проголошення в Харкові більшовицької влади в УНР. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій під Крутами. IV Універсал УЦР: проголошення незалежності УНР. Більшовицько-російська окупація України.

Мирний договір УНР із Центральними державами. Вигнання більшовиків із території УНР. Законотворча діяльність УЦР взимку–навесні 1918 р. Конституція УНР. Причини падіння та історичне значення Центральної Ради.

Тема 4. Українська Держава гетьмана П.Скоропадського (квітень–грудень 1918 р.)

Гетьманський переворот. Уряд П.Скоропадського, його склад, внутрішня та зовнішня політика. Переговори з урядом РРФСР. Заходи уряду у галузі освіти, культури. Заснування Академії наук. Військове будівництво. Опозиція гетьманському урядові. Кримські крайові уряди. Спроби приєднати Крим до України. Створення міжпартійного Українського національно-державного союзу, його склад, завдання і діяльність. Розгортання повстансько-партизанського руху проти окупаційних військ та гетьманської влади. I з'їзд КП(б)У і утворення компартії України. Падіння Гетьманату. Причини загибелі та історичне значення.

Тема 5. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Проголошення ЗУНР.

Розпад Австро-Угорської імперії і західноукраїнські землі. Створення Української Національної Ради у Львові та Українського Крайового комітету у Чернівцях. Листопадова революція, проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Державне будівництво. Формування Української Галицької армії. Євген Петрушевич. Причини та початок польсько-української війни. Хід воєнних дій, невдачі УГА. Окупація Галичини Польщею. Анексія Буковини Румунією. Перехід Закарпаття під владу Чехословаччини. Причини поразки ЗУНР та її історичне значення.

Тема 6. УНР доби Директорії та завершення Визвольних змагань (1918–1921 рр.)

Прихід до влади Директорії. Її склад, внутрішня та зовнішня політика. Відновлення УНР. Вибори до Трудового Конгресу та його діяльність. Акт Злуки УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. та його історичне значення.

Друга війна Радянської Росії проти УНР. Відступ Директорії з Києва. Встановлення радянської влади в Україні. Зближення УСРР з РРФСР, запровадження політики воєнного комунізму. Прозрозкладка. Селянські повстання. Н.Махно, М.Григор'єв, отамани Зелений, Орлик, Ангел. Холодноярська республіка.

Об'єднання та наступ об'єднаних українських армій та білогвардійських військ на Київ. Денікінський режим в Україні. Перший Зимовий похід. Повернення більшовицького режиму. Конфлікт між УНР та Добровольчою армією. Початок воєнних дій між ними. Загострення відносин між ЗО УНР і Директорією. Розпад Директорії. Поразки осені 1919 р. Інтернування українських військ у Польщі. Перший Зимовий похід армії УНР.

Варшавська угода. Війна союзницьких українсько-польських військ проти більшовиків у 1920 р. Розгром більшовиків під Варшавою–Замостям. Поразка Збройних сил Півдня Росії. Червоний терор у Криму. Остаточне встановлення радянської влади. Другий Зимовий похід. Поразка та наслідки українського визвольного руху.

Нові тенденції розвитку культури 1914–1921 рр. Освіта. Наука. Мистецтво. Георгій Нарбут. Релігійне життя. Культурно-освітня діяльність громадських

організацій. Повсякденне життя.

Змістовий модуль II. Українські землі між двома світовими війнами (1921–1939 рр.) та під час Другої світової війни (1939–1945 рр.).

Тема 7. УСРР у період непу (1921–1928 рр.)

Соціально-економічне та політичне становище України на початку 20-х рр. Занепад промисловості, криза сільського господарства, спричинені війною та політикою воєнного комунізму. Голод 1921–1923 рр. на півдні України. Міжнародна допомога голодуючим.

Утворення СРСР. Союзний договір 1922 р., його основні положення. Невдалі спроби керівництва УСРР зберегти частину державних функцій.

Запровадження непу. Відбудова народного господарства на засадах непу. Відродження ринку. Товарно-грошові відносини. Реприватизація підприємств легкої та харчової промисловості. Запровадження госпрозрахунку на підприємствах важкої промисловості. Неп у сільському господарстві. Піднесення кооперативного руху. Соціальна структура українського села. Ставлення різних верств сільського населення до колективного господарювання.

Коренізація та її реалізація в Україні. Сутність та конкретні заходи. Успіхи та невдачі політики. Ставлення до національних меншин. Кампанія проти так званого «націонал-ухильництва». Шумськизм. Хвильовизм. Волобуєвщина. Скрипниківщина. Крах українізації.

Тема 8. Соціально-економічні та політичні перетворення (1929–1938 рр.).

Здійснення політики індустріалізації в Україні: сутність, цілі, методи, джерела фінансування, соціально-економічні наслідки. Ставлення різних верств населення – робітників, технічної інтелігенції, селян до політики. Стаханівський рух. Створення військово-промислового комплексу. Згортання непу і перехід до директивної економіки.

Завершення ідейно-політичної боротьби у вищих ешелонах влади на користь Й.Сталіна. Початок формування в СРСР тоталітарного режиму. Риси сталінської моделі соціалізму.

«Великий перелом» та його наслідки для України. Хлібозаготівельні кризи.

Колективізація українського села. Розкуркулення як головний засіб примусу щодо середняків і терору проти непокірних. Селянські виступи в період колективізації.

Причини, перебіг, наслідки, національно-політичні аспекти голодомору 1932–1933 рр. Аналіз наукової та науково-публіцистичної літератури. Соціально-економічні наслідки колективізації.

Україна за доби сталінського терору. Причини переслідування всіх загонів української інтелігенції. Цькування технічної інтелігенції. Спецеїдство. «Шахтинська справа» та її відлуння в Україні. «Справа СБУ».

Доля наукових установ та кадрів вчених. Погром української історичної науки. Персоналії. Трагедія західноукраїнської еміграції в УРСР.

Репресії проти творчої інтелігенції. “Розстріляне відродження”. Персоналії. Особливості дії репресивно-каральної системи в Україні. «Великий терор» в Україні. Погром військових округів. Репресії проти вищої та середньої ланок партійно-державного апарату.

Тема 9. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921– 1939 рр.)

Соціально-економічне і політичне становище західноукраїнських земель під владою Польщі. Осадництво. Полонізація краю. Пацифікація. Український таємний університет у Львові. Репресії проти українського населення.

Національно-визвольний рух. Українське національно-демократичне об’єднання (УНДО). Діяльність Комуністичної партії Західної України (КПЗУ). Інші українські політичні партії.

Причини зародження ідеології інтегрального націоналізму. Його ідеологи. УВО та інші організації. Створення Організації українських націоналістів (ОУН). Є.Коновалець. С.Бандера. А.Мельник. Боротьба ОУН проти польського окупаційного режиму та радянськoфільських настроїв.

Просвітні організації краю. Становище греко-католицької та православної церков у Західній Україні. Митрополит А.Шептицький.

Українські землі у складі Румунії. Особливості румунської політики в краї. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українська національна партія.

Закарпаття в складі Чехословацької Республіки. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Августин Волошин.

Культурне й релігійне життя на західноукраїнських теренах в умовах іноземного панування. Політичне та культурне життя української політичної еміграції.

Тема 10. Українські землі під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Політичне та соціально-економічне становище в Україні напередодні Другої світової війни. Внесок республіки у зміцнення обороноздатності СРСР.

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Українці в польській армії. Розкол ОУН. Андрій Мельник. Степан Бандера.

Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація нових територій. Масові політичні репресії 1939–1940 рр.

. Бойові дії в 1941–1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Тактика «випаленої землі» та інші злочини комуністичного тоталітарного режиму.

Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська Січ. Тарас Бульба (Боровець).

Окупація України військами Німеччини та її союзниками. Новий порядок.

Колабораціонізм. Самоврядування під німецькою окупацією. Остарбайтери. Військовополонені. Концтабори. Масове знищення мирного населення. Голокост. Трагедія Бабиного Яру. Праведники народів світу в Україні. Олена Вітер.

Українська повстанська армія. Роман Шухевич. Українсько-польське протистояння. Українська головна визвольна рада. Радянський партизанський рух. Сидір Ковпак.

Бойові дії 1942–1943 рр. Бої на Лівобережжі влітку–восени 1943 р. Чорноуситники. Битва за Дніпро. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України.

Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура в роки війни. Освіта і наука. Література. Образотворче мистецтво. Музика та кіно.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Українські землі в роки Першої світової війни (1914–1918) та Української національної революції (1917–1921 рр.)												
Тема 1. Вступ. Соціально-економічний та політичний розвиток українських земель напередодні Першої світової війни.	4	2				2		1				6
Тема 2. Україна в роки Першої світової війни	8	2	2			4		1				6
Тема 3. Українська революція (1917–1918)	8	2	2			4		1	2			8
Тема 4. Українська Держава гетьмана П.Скоропадського	8	2	2			4		1				6
Тема 5. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Проголошення ЗУНР.	4	2				2						8
Тема 6. УНР доби Директорії та	16	4	4			8						8

завершення Визвольних змагань (1918–1921 рр.)											
Разом за змістовим модулем 1	48	14	10			24	48	4	2		42
Змістовий модуль 2. Змістовий модуль II. Українські землі між двома світовими війнами (1921–1939 рр.) та під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)											
Тема 7. УСРР у період непу (1921–1928 рр.)	10	4	2			4		1			8
Тема 8. Соціально- економічні та політичні перетворення (1929– 1938 рр.)	16	4	4			8		1	2		10
Тема 9. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921– 1939 рр.)	2	2						1			8
Тема 10. Українські землі під час Другої світової війни (1939– 1945 рр.)	14	2	4			8		1			10
Разом за змістовим модулем 2	42	12	10			20	42	4	2		36
Усього годин	90	26	20			44	90	8	4		78

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Українські землі під час Першої світової війни 1914–1918 рр.	2
2	Універсали Української Центральної Ради	2
3	Політика більшовиків в Україні	2
4	Селянський рух в Україні в 1918–1923 рр.	2
5	Причини поразки та уроки Української революції	2
6	Розв'язання національних проблем в УСРР у 20-х – на початку 30-х рр.	2
7	Колективізація та голодомор 1932–1933 рр. в Україні	2
8	Сталінський терор на Україні 20–30-ті рр.	2
9	Радянський партизанський рух та комуністичне підпілля в Україні в 1941–1944 рр.	2
10	Український Рух Опору в роки Другої світової війни	2
	Разом	20

Теми для самостійної роботи

Колоквіум

Тема: «Сталінізм та українська інтелігенція» (20-30-ті рр.)

1. Причини ворожого ставлення радянської влади до інтелігенції.
2. Доля технічної інтелігенції. «Шахтинська справа» та її відлуння в Україні.
3. Інтелігенція України на показових політичних процесах. Справа СБУ.

4. Розгром наукових установ та кадрів дослідників в Україні.
5. Занепад історичної науки в Україні.
6. Трагедія творчої інтелігенції України.
7. Західноукраїнська інтелігенція та сталінщина.
8. Ліквідація Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ).
9. Доля М.Грушевського (1924–1934).
10. Доля науковця чи діяча культури (згідно попередньої домовленості з викладачем).
11. Нищення культурно-історичних цінностей в Україні та українська інтелігенція.

Personalialia (реферування)

1. Іван Багряний.
2. Михайло Бойчук.
3. Микола Борецький.
4. Микола Василенко.
5. Михайло Грушевський.
6. Родина М.Грушевського та його учні.
7. Сергій Єфремов.
8. Михайло Кравчук.
9. Антін Крушельницький та його рідня.
10. Володимир Винниченко.

Питання до підсумкового контролю знань (екзамен)

1. Україна у планах воюючих держав у I світовій війні.
2. Головні воєнні дії на території України в період I світової війни.
3. Політичні течії і партії в умовах I світової війни.
4. Українські січові стрільці.
5. Лютнева революція в Україні. Реорганізація системи управління в Україні.
6. Обставини утворення та характер діяльності Центральної Ради навесні 1917 р.
7. I Універсал Центральної Ради. Утворення Генерального Секретаріату.
8. Розвиток відносин Центральної Ради з Тимчасовим урядом Росії. II Універсал.
9. Діяльність Центральної Ради та Генерального Секретаріату влітку-восени 1917 р.
10. Центральна Рада і військове питання. Військові з'їзди, рух вільного українського козацтва.
11. Заходи Центральної Ради в галузі освіти і культури.
12. Боротьба за владу в Україні між Центральною Радою і більшовиками (жовтень-листопад 1917 р.).
13. III Універсал Центральної Ради. Проголошення УНР.
14. Всеукраїнські з'їзди Рад у Києві та Харкові. Утворення радянської УНР.
15. Війна Радянської Росії проти УНР. Крути. Захоплення більшовиками Києва.

16. Зовнішньополітичні плани ЦР та їхня реалізація. Переговори в Бресті і укладення мирного договору з країнами Четверного блоку.
17. IV Універсал і його історичне значення.
18. Останній період існування ЦР (березень-квітень 1918 р.). Причини загибелі та історичне значення ЦР.
19. М. Грушевський на чолі Центральної Ради.
20. В. Винниченко на чолі Генерального Секретаріату.
21. Німецько-австрійська окупація України. Причини встановлення гетьманської форми правління та її суть.
22. Внутрішня політика гетьманату.
23. Зовнішня політика уряду Української гетьманської держави.
24. Причини розгортання та характер дій масових селянських виступів у 1918 р.
25. Селянський рух у 1918 р. на півдні Київщини та Чернігівщині.
26. Політика гетьманського уряду в галузі освіти та культури.
27. Піднесення повстанського руху в Україні і падіння гетьманату.
28. Утворення Української Академії наук та її діяльність у 1918-1920 рр.
29. I з'їзд КП(б)У і утворення Компартії України. Плани більшовиків щодо України у 1918 р.
30. Українсько-радянські переговори у 1918 р. та їхні наслідки.
31. Причини загибелі та історичне значення гетьманату.
32. Утворення ЗУНР та діяльність її керівництва по розбудові держави.
33. Акт Злуки січня 1919 р. та його історичне значення.
34. Українсько-польська війна та її наслідки.
35. Відновлення УНР за доби Директорії.
36. Зміцнення Радянської влади в Україні у 1919 р. Запровадження політики "воєнного комунізму".
37. Боротьба Директорії та УГА проти Радянської влади. Похід на Київ.
38. Селянський рух у 1918-1920 рр. Н. Махно.
39. Зовнішня політика УНР за доби Директорії.
40. Вклад Директорії у розвиток української культури.
41. Причини загибелі УНР за доби Директорії та її історичне значення.
42. С. Петлюра на чолі Директорії УНР.
43. Проблема українсько-єврейських взаємин упродовж існування УНР. Трагічна загибель С. Петлюри.
44. Захоплення України денікінцями. Війська УНР та ЗУНР у боротьбі проти денікінців.
45. Польсько-радянська війна і уряд УНР. I Зимовий похід армії УНР.
46. Відновлення Радянської влади на Україні у 1920 р. Зміна тактики більшовиків щодо України наприкінці 1919-1920 рр.
47. Причини перемоги більшовиків на Україні. Х. Раковський.
48. Історіографія періоду визвольних змагань та боротьби за українську державність (1917-1921 рр.).
49. Становище Україні по закінченні громадянської війни.
50. Боротьба Радянської влади проти «політичного бандитизму» у 1920-1923 рр. II Зимовий похід.

51. Голод 1921-1923 рр. на Україні.
52. Реалізація нової економічної політики на Україні.
53. Піднесення кооперативного руху на Україні в 20-х роках.
54. Позиція керівництва УСРР щодо входження республіки до складу СРСР.
55. Політика українізації в 20-30-х рр.
56. Причини згорання українізації та її крах. М.Скрипник.
57. Ставлення до національних меншин у процесі здійснення українізації.
58. Боротьба проти так званих “національних ухилів”. Хвильовизм, волобуєвщина.
59. Особливості індустріалізації в УСРР.
60. “Виконання” I та II п’ятирічок в Україні.
61. Стаханівський рух.
62. Причини колективізації та її особливості на Україні.
63. Розкуркулення та насильство проти всіх верств селян.
64. Соціально-економічні та політичні наслідки колективізації.
65. Причини голодомору на Україні.
66. Аналіз джерел та свідчень про масштаби та характер трагедії 1932-33 рр.
67. Зарубіжна та українська історіографія голодомору та колективізації.
68. Репресії проти укр. інтелігенції у 20-30-х рр. Справа “СВУ”.
69. Терор проти військових кадрів.
70. Репресії проти партійних та радянських керівників у 1937-38 рр.
71. Анексія західноукраїнських земель Польщею, Румунією, Чехословаччиною.
72. Політика польської адміністрації на західноукраїнських землях.
73. Соціально-економічний розвиток Західної України у 20-30-х рр.
74. Політичні партії та течії Західної України.
75. Ідеологія українського націоналізму та організаційні засади ОУН.
76. Причини гуртування національних сил. Утворення ОУН.
77. Боротьба ОУН проти польської влади та радянофільства.
78. Боротьба проти так званих “національних ухилів”. Шумськизм, скрипниківщина.
79. Історіографія історії України 20-30-х рр.
80. Політичне та соціально-економічне становище в Україні напередодні Другої світової війни.
81. Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни.
82. Радянсько-німецькі договори 1939 р. і доля західноукраїнських земель.
83. Український визвольний рух. Проголошення Акта відновлення Української Держави.
84. Бойові дії в 1941–1942 рр.
85. Окупація України військами Німеччини та її союзниками. Новий порядок.
86. Бойові дії на території України у 1942–1943 рр.
87. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України.
88. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом.

Форми та методи навчання

При проведенні навчальних занять (лекцій і семінарів) застосовуються наступні методи: лекція, бесіда, пояснення, ілюстрування, проблемний виклад матеріалу, підготовка доповідей, рефератів та презентацій, інтерактивні методи навчання.

Засоби діагностики результатів навчання:

виступи на практичних заняттях,
підготовка та захист рефератів, есе, презентацій,
контрольна робота,
екзамен.

Форми контролю навчальних досягнень:

усне опитування,
творчі роботи, презентації,
колоквіум,
контрольна робота (тести),
консультування,
екзамен.

Розподіл балів за темами

	Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий екзамен	Сума
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Тема	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9 T10	25	100
Бали	6	6	6	6	6	10	10	10	15		

Методичне забезпечення

1. Навчальна програма дисципліни.
2. Робоча навчальна програма дисципліни.
3. Методичні матеріали до семінарських занять.
4. Матеріали до лекційних занять.
5. Теми і завдання для самостійного опрацювання.
6. Історичні карти, схеми, мультимедійний проектор.
7. Завдання для поточного контролю знань.
8. Питання до екзамену.
9. Екзаменаційні білети.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Алексєєв Ю.М. Історія України: навчальний посібник для вузів. К., 2004. 256 с.
2. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. К., 2016. 656 с.

3. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. К.: Генеза, 2000. 360 с.
4. 10. Гупан Н.М., Пометун О.І. Історія України. К.: Освіта. 2012. 336 с.
5. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В.М. Литвин. К. : Наук. думка, 2013. 1056 с.
6. Калініченко В.В., Рибалка І.К., Історія України. Частина III: 1917-2003 рр.: Підручник для історичних факультетів вищих навчальних закладів. Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2004.
7. Котова Н. Історія України: навчальний посібник. Харків: Одиссей, 2005. 413 с.
8. Литвин В. Історія України: підручник / відп. ред.. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Наукова думка, 2013. 991 с.
9. Литвин В.М. Історія України (у 3-х томах). К.: Альтернативи, 2005.
10. Михальчук П. А. Історія України. Курс лекцій. Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Тернопіль: Астон, 2003. 272 с.
11. Михальчук П.А. Історія України, Термінологічний і хронологічний довідник. Вид 2-ге, доп. і перероб. Тернопіль: «Підручники і посібники», 2006. 192 с.
12. Новітня історія України (1900 – 2000): Підруч. Для іст. спец. вищих навч. зал. / А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусєв, В.М.Литвин. 2-е вид, переробл. і доп. К.: Вища школа, 2002. 718 с.
13. Підкова І., Шуст Р. Довідник з історії України. Ч. 1-3. К.: Генеза, 1999.
14. Політична історія України. У 6-ти т. К., 2002–2004.
15. Політична історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.І.Танцюри. К., 2001. 488 с.
16. Україна в XX ст.: зб. документів і матеріалів (1900–1939). Упор. А.Г.Слюсаренко, А.О.Буравченков, М.І.Миронець та ін. К., 2000. 448 с.

Допоміжна література:

1. Вегеш М.М. Карпатська Україна: Документи і факти. Ужгород: Карпати, 2004. 432 с.
2. Вегеш М. Карпатська Україна (1938–1939). Ужгород, 1993.
3. Верстюк В. Українська Центральна Рада: Навч. посібник. К.:Заповіт, 1997. 344 с.
4. Волковинський В.М.Бойові дії на на українських землях в роки Першої світової війни // Український історичний журнал. 2004. №4. С. 38–55.
5. Дорошенко Д. Нарис історії України. У 2-х т. – К., 1992.
6. Історія Криму першої половини XX ст. Нариси. Навчальний посібник 10 клас. / Цалик С. М., Мокрогуз О. П., Волошенюк О. В. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф., Євтушенко Р. І. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 66 с.
7. Історія України. Нове бачення. У 2-х т. – К., 1996.
8. Історія України / Під ред. Ю.Зайцева. – Львів, 1996.
9. Історія України /Під ред. В.А.Смолія. – К., 1997.
10. Історія України XX – початку XXI століття: Навч. посібник / За заг. ред. Смолія В.А. – К., 2004.
11. Кравчук М. Українські Січові Стрільці. Івано-Франківськ. 1998.

12. Коваль М.В. Україна у Другій світовій та Великій Вітчизняній війнах (1939–1945 рр.). К., 1999. Т. 12. («Україна крізь віки»).335 с.
13. Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921–1939) / Україна крізь віки. Т. 11. К., 1999. 335 с.
14. Литвин В. Україна: доба війн і революцій (1914 – 1920). К., 2003. 488 с.
15. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів. 1995.
16. Никифорак М.В. Буковина в державно-правовій системі Австрії (1774–1918 рр.). Чернівці: Рута, 2004. 383 с.
17. Полонська-Василенко Н. Історія України. 2-е вид. К.: “Либідь”, 1993. Т.2: Від середини XVII століття до 1923 року. С. 407–606.
18. Рахно О.Я. «Громадянський строй, народодержавні права і обов’язки людей на Україні» (проект автономії України О. О. Русова 1907 р.) // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 33. Серія: історичні науки. №3. Чернігів, 2006. С. 171–181.
19. Рахно О.Я. Михайло Русов: віхи життя та діяльності (До 130-річчя від дня народження) // Сіверянський літопис. 2006. №4. С. 120–125.
20. Рахно О. Я. Чернігівські земці (історико-біографічні нариси). Чернігів: КП «Видавництво «Чернігівські обереги», 2009. 352 с.
21. Рахно О.Я. Чернігівське губернське земство у 1914–1919 рр. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Вип. 87. №8 / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка; гол. ред. Носко М. О. Чернігів: ЧНПУ, 2011. (Серія: Історичні науки). С. 251–257.
22. Рахно О.Я. Переселенська діяльність Чернігівського губернського земства // Чорноморський літопис: Науковий журнал. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2012. Вип. 5. С. 77–83.
23. Рахно О.Я. Голови Чернігівської губернської земської управи: Біобібліографічний довідник. Чернігів: Десна Поліграф, 2013. 240 с.
24. Реєнт О. Павло Скоропадський. К.:Альтернативи. 2003. 304 с.
25. Рубльов О.С., Реєнт О.П.Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. / Україна крізь віки. Т.10. К.:Альтернативи,1999. 320 с.
26. Русов О. О. Щоденники та спогади / [упорядкування, підготовка до друку, вступна стаття, коментарі О. Я. Рахна]. Чернігів: Десна Поліграф, 2011. 320 с.
27. Сарбей В.Г. Національне відродження України. Т.9. К., 1999. 336 с.
28. Солдатенко В.Ф. Українська революція. Історичний нарис. К.:Либідь, 1999. 976 с.
29. Субтельний О. Україна. Історія. К.: “Либідь”, 1991. С. 295 – 510.
30. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У 2-х т. К., 1996–1997.
31. Уряди України у ХХ ст.: Наук.-док. вид. / Н.П.Барановська, Т.Б.Бикова, С.Г.Богачук та ін. – К.: Наук. думка, 2001. – 606 с.
32. Шаповал Ю. Україна ХХ ст.: особи та події в контексті важкої історії. – К.: Генеза, 2001. – 557 с.
33. Чернігівська губернія у роки Першої світової війни: Документи і матеріали / [упорядники: О.Б.Коваленко, О.М.Потапенко, О.Я.Рахно]. Чернігів: Десна Поліграф, 2017. Кн. 1. 360 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. [Електронні видання - Український інститут національної пам'яті](https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya)
:https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya
2. Грицак Я. Нариси з історії України формування
<http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Grycak.pdf>
3. Кудряченко А.І., Калінічева Г.І., Костиця А.А. Політична історія України. К., 2006. <http://ivinas.gov.ua/images/Polit-History.pdf>
4. Історія Криму першої половини ХХ ст. Нариси. <https://www.aup.com.ua/istoriya-krimu-pershoi-polovini-khkh-st-na/>
5. Історія України ХХ ст. в архівних документах: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/20-4.pdf>
6. Сіверянський літопис. Архів номерів. <http://www.siver-litopis.cn.ua/arch.htm>